

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 28. ANULU XVI.

Sabiu, in 7/19 Aprilie. 1868.

Telegrafulu este de done ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intea ora cu 7. cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

La situatiune.

Evenemintele sunt rari si astadi, inse aceste rari sunt destul de insemnate, pentru de a fi cunoscuta dimpreuna cu reflexiunile ce le face lumea politica asupra lor. Amu amintitu si in numarul precedentu de venirea lui Kossuth si de motivulu venirii acestui barbatu, adeca pentru a se justifică de inculparile ce i le facu Perczel la diferitele ocazioni.

Sa spicuimu dara cu privire la cert'a intre acesti doi corifei ai magiarilor unele voci ce le aflamu in diuaristica.

„Reform“ ce apare in Vien'a, purcediendu dela impregiurarea amintita, vede ca cestiunea unguresca inca nu e deslegata, ci din di in di devine mai ardienda si se teme de o eruptiune vulcanica. Alegerea lui Kossuth in dieta si verificarea lui, fara de contradicere, i se pare „Reform“ei unu simptomu insulfatoriu de grigia si amenintatoriu si adauge, ca ori va veni Kossuth ori nu va veni sa-si ocupe locul in dieta, lucrulu totu asiã remane si adeveresce, ca glori'a pentru deslegarea cestiunei unguresci si scaparea Austriei prin D e a k si B e u s t aru fi anticipata. Chiaru si deca lucrările voru urmã cursulu lor, va sosi tempulu cându ele nu nu voru mai merge. Dupa acest'a si pune intrebarea, deca opozițiunea din Ungari'a se va tiermuri la politic'a acceptarei seu deca ea va iritã si impinge lucrurile prin influentie extraordinarie si prin eveneminte neprevedute la conflicte afara de parlamentu. Pasirea lui Perczel e de asiã incãtu se aduca posibilitatea de atari conflicte. Omulu trebuie, pâna unde pote, sa cređa, ca generalulu revoluționarulu de ore cându, acumu in adeveru voiesce sa fie unu radimu alu ordinei de fatia. Dea omulu trebuie săsi dica, ca pasiunea cea impeliata cu carea pasiesce elu contra lui Kossuth si amenintările cele terroristiche ce le arunca opozițiunei sunt forte apte de a iritã si de a provoca conflicte. Ba s'aru puté nasee si acea presupunere, ca Perczel doresce asemenea conflicte spre a capata dictatur'a in mana. Elu vorbesce deja in tonulu unui dictatoru fiitoriu si nu ratacesce omulu cându va presupune, ca membrii majoritãției (dieta) nu se voru incãntã de protectiunea ce li o oferesce Perczel. Elu cunõse reu natur'a poporului seu, deca crede, ca cu vorbirile sele cele pline de ura va nimici pro Kossuth carele nu e de fatia. Elu va efeptoi contrariulu si s'aru puté intemprã cá tocm'a Perczel sa deschida portile patriei lui Kossuth. Insa deca Kossuth va veni, pre cale legala seu nelegata, in Ungari'a, pote fi incredintiatu ori-cine, ca atunci pre Perczel in scurtu lu va supune prin vorbirile sele (Kossuth) si multi din cari aplaudãza astadi Generalulu, voru aplaudã atunci lui Kossuth.

Dupa aceste arata „Reform.“ ridiculositatea, de cari sunt demni acei diuaristi vienesi, cari sunt entusiãmati de pasirea lui Perczel si iera a acelor'a, cari privescu in Kossuth pre reprezentantele principiulu democratic. Si acest'a se tine de periculi cestiunei unguresci. Ce vrea Kossuth a spus'o pre fatia. Ce se atinge de Perczel, apoi laudele proprie activitatea revolucionaria, aranguarea honvediloru, a căroru conducatoriu se pro-chiama, cererea categorica a unei armate unguresci, nu sunt fapte cari sa dovedesca o amicitia de totu mare pentru Austri'a. Parerea nõstra, dice „Reform“ o spunemu curatu, ca deca lui Perczel i va succede a ajunge in Ungari'a la puterea carea a fostu Kossuth, atunci pote ca nu aru nisi la ceea ce nisuesce Kossuth, dara de siguru la ce-va forte asemenea. Diferenti'a aru fi forte personala: Perczel se pare a voi sa se faca Kossuthulu Ungariei.

„Hon“ vorbindo despre aceeași cestiune dice

ca deca regimulu suferu numai procederea lui Perczel, si dopa ce va fi succesu acestuia a nimici pre Kossuth, i va dice: „arapulusi-a facutu delori'a, arapulu se pote duce sa bage de sema, ca lucrurile potu lua o intorsutura pedisã si regimulu atunci va avé in locu de unulu, doi Kossuth.“

Agitatiunile s'a inceputu la Felegyháza. Advocatulu Asztalós, de part'd'a stãngei extreme, a provocatu prin arestarea lui pentru agitatiuni, unu conflictu, intre poporu si militia.

Reflexiunile aceste legate de faptele in cestiune inca nu sunt pericululu insusi; ele ne arata numai cá situatiunea e ingrecata cu elemente amenintãtoare de clatinarea si resturnarea pãcei. Remane acum ca regimulu cu autoritatea sea se influentieze spre a puté paralisa totu reulu ce aru puté veni ori din laintu ori din afara. Paralizarea acest'a o va inaintã si diet'a, deca ea nu va si angusta la anima, si va cautã cá sa se pota radimã pre tote poporele si nationalitãțile Ungariei; nationalitãțile cari sunt aplicate a pastrã si apera ordinea, deca voru vedea ca sunt respectate dreptele lor pretensiuni.

Deca ne intõrcemu din laintulu monarchiei si cautãmu in afara spre orizonulu politicu, apoi vedemu unu nooru greu politicu la apusu, carele se pare ca sta pre locu si nu misca, dara in care pote se reflecteaza tote tunetele cele mai merunte din alte pãrti ale orizonulu. Doue murmure surde s'au auditu in tempulu din urma, cari oru face pre cineva se cugete ca noorul va sa se misce. Acestu nooru e Franci'a, carea de doi ani armãza mereu si despre care se dice ca e gat'a cu inarmarea intratãt'a, incãtu se afla fatia cu puterile cele mai bine pregatite de resbelu cu doi ani inainte. Cele doue murmuri sunt doi articuli in doue foi, ce stau aprõpe de Napoleonu. Acei articuli arata ca e de lipsa cá sa se faca resbelu. Ceea ce pune pre lumea politica in mirare e ca ambẽ diuariele (Liberté si Pays), cari ventilãza cestiunea acest'a nu arata o cestiune speciala pentru cari sa pornesca trupele franceze in câmpu. Totu ce se pote ceti si se afla e, ca pentru de a fi Franci'a mare si siguru si in fine pentru de a puté deveni desarmarea odata posibilã, armarea, carea apasa asiã de greu asup'a referintieloru finantiali a staturiloru si asup'a bunei stãri a contribuentiloru. Pentru sigurant'a Franciei cere Liberté ca Germani'a si Belgiulu sa demoleze tote fortaretiile, cari ingradesc marginile Franciei, seu deca nu, atunci proprietariulu lor dela 1801, adeca Franci'a, va sa le ocupe. Descoperirile aceste au turburatu nu numai pre politici, ci au influentiatu si asup'a bursei. Insa in momentele din urma se pare a amuti sunetele amenintãtoare de resbelu, fara a disparea noorul celu greu.

Bunetatea serbatoriloru scolastice.

Deca vomu aruncã o privire asup'a scõlei in partea, ce privesce si cum se manifesteaza vieti'a ei din afara, pre momentu ne convingemu, cá tinerimei nõstre scolare i lipsesce o idealitate, — si lipsindu-i acest'a idealitate mai nu credemu, ca scõla va puté dá patriei si natiunei barbatu apti pentru chiamarea ce-i ascẽpta in vietiã cá membri ai familiei, bisericei, statulu si natiunei. Cans'a, ca tinerimei nõstre scolare i lipsesce o idealitate se pote observã cu multu mai putinu in scõla, decãtu in referintiele nõstre cetatienesci, decãtu in intrẽg'a vietiã a poporulu nostru. E s e m p l a t r a h u n t. Esemplele, cari aru trebui sa atraga, sa dea curagiu la inspiratiuni marẽtie, trebuie sa-si aiba simburile, bas'a si inceputulu lor din referintiele si vietiã a poporulu nostru. Altamente nesciundu pe ce drumu sa apucãmu, ne gãsimu intr'o positiune cá a lui Hercule intre doue cãli! Si cu

durere trebuie sa marlurismu ca atari esemple nu numai nu se dau tinerimei pentru imitare: ci din contra li se dau nisce esemple, cari pote descorãgiãza pre tineri dela totu, ce se numesce frumosu si sãntu, dela totu ce se numesce virtute! — Si unde jace reulu? — Deca nu alta undeva, in referintiele si vietiã a poporulu nostru; fiindu ca tempulu presinte pre putinu coresponde cu ponderositatea, ce aru trebui sa se puna pe aceea, cá tinerimea nõstra scolarã sa fia nutrita de o idealitate, care sa o inspire spre a fi capabila de a esercea adeverulu si virtutea in numele umanitãției. — Prin acest'a punendu si tinerulu scolarulu fundamentu la nobilarea mintiei si animei, sa ajunga apoi cu tempu la perfectiunea cea mai posibilã, de care este capabilu genulu omenescu! — E dreptu, ca nedreptãțile tempulu trecut atãtu a necajitu pre bietulu romãnu, incãtu astadi abiã se reculege! Apesãrile de vécuri atãt'a influentia eserceaza asup'a inimei romãnulu, incãtu nu vomu esagerã, deca vomu sustinẽ, ca ia mai tempitu voi'a de a si mai sperã vre-unu bine in venitoriu!

Pote ca mi va obiectã cine-va, ca nu este adeverata asertiunea de mai sus. Pre unulu cá acel'a lu rogu sa-si iee toiagulu in mãna si sa se cufunde in vietiã a poporulu tieranu pentru de a face cãte o visita ici colea, intrãndu si in bordeiulu celu mai din urma. Facendu acest'a esperintia credu ca se va convinge pre deplinu de adeverulu susu atinsei asertiuni.

De aici ne putem esplicã, de ce privesce poporulu nostru in venitoriu cu o fatia plina de neincredere! — De aici apoi putem deduce si intielege, de unde vine, ca poporulu nostru incepe a se aretã rece fatia cu ori-cẽ impressiuni din afara, fatia cu ori-cẽ reforme cãtu de salutaric.

Standu lucrulu astfelu abiã ne putemu intipoi o idealitate, carea sa sterminẽ si cugetele de a desperã de o sorte mai buna, mai puternica contr'a impressiuniloru esterne, — cu dorulu mai departe, de a esi din presintele posomoritu si a ajunge unu venitoriu mai ferice. — Dara sa vorbimu mai detaliatu. Devisã tinerimei trebuie sa fia, adeverulu curatu, frumseti'a, pietatea si amorulu de patria, — nisuinti'a de a se apropiã cãtu mai tare de D u m n e d i e u. Idealitatea tinerimei este a se intielege numai cá o iubire puternica pentru susu atinsele bunuri spirituali, — si cá o vointia tare pentru de a-si intocmi vietiã in consonantia cu acest'a iubire. Vietiã de tote difele din tempulu nostru presinte, dopa parerea mea, nu pote face mai nimic'a pentru de a desceptã si nutri o idealitate, pentru ca atãtu de tare s'a incubat materialismulu in ómeni, incãtu mai fia-care gonesece numai interese particulare; venẽza dopa laude vane; traiesce numai pentru sine. Si se cere caracteru de feru a loptã contr'a acestei calamitãti personificate in tipu omenescu, pentru ca pre di ce merge i se multiamescu sateliti!! — Asiã dara nepotendu-si tinerimea castigã o idealitate din partea acest'a, trebuie sa ne luãmu refugiulu aiurea, pentru de a puté escita si preparã tinerimei nõstre scolare o idealitate. Dupa parerea mea scõla pote si trebuie sa-si ia asup'a-si o astfelu de preingrigire, cãci ea este chiamata mai de aprõpe a regenerã marea societate omenescã in genere, iera scõla romãna natiunea romãna in specie. Scõla estẽ chiamata a inspira tineriloru scolaru curagiu si atragere spre totu, ce se numesce virtute. Dreptu aceea scõlele nõstre preste totu trebuie sa-si tina de o datorintia sãntã a preingrigi de o idealitate in sensulu de mai susu. Unu mijlocu avantajos spre scopulu acest'a sunt serbatorile scolastice, astfelu de serbatori, cari sa le reprezenteze icon'a barbatiloru, ce s'au facutu mari si nemuritori inaintea natiunei prin faptele lor cele nati-

unali, prin viéti'a lor cea plina de exemple frumoase. Aceste serbatori, se întielege, ca trebuie serbate nu numai decatra invetiatori si scolari, ci si de publicu câtu se pôte mai numerosu, pentruca importanti'a serbatórei sa fia câtu mai maréti'a, si folosulu câtu mai mare.

Pe tempulu dilei de serbare invetiatoriului si se da ocazione binevenita a se pune in relatieone cu parentii copiloru si a lucrá impreuna la edificiu celu maretu alu educatiunei pe deoparte, iéra pe de alta parte invetiatoriului invetia a cunósce individualitatea copilulu cu multu mai bine, si asiá influentiáza asupr'a inimei tineriloru scolari mai multu decâtu ori cându alta data, fiindca atunci inimile loru suntu mai deschise si mai acceptivere.

Dupa aceea apoi in prelegere cuventulu invetiatoriului are cu multu mai mare efectu, cáci serbatórea aceea de bucuria degia i a si pregatitu pamentulu, pentru dea priimí in elu totu felulu de semintie productórie de fructe nobile. — Óre nu scimu noi chiaru din esperinti'a nóstra propria, cu cáta placere ne revocámu in memoria suvenirile cascigate cu o casiuenea vreunei serbatori, bisericesci, scolastice, nationali, ori si de alta colóre? Óre nu simtímu noi, ce efectu puternicu a produsu in noi impresiunile acelei serbatori? Cátu de entusiasmáti ne întórcemu acasa dela o asemenea serbatóre, încátu suntemu gal'a a întreprinde ori si ce lucru maretu!

Iéca calea de a duce pre scolariu la idealitate. Aru rataci fórté, cându aru crede cineva, ca scól'a nu aru face din destulu chiamárei sele in órele de legografi'a, geografi'a, de semnu etc. — Aici insa trebuie a se adauge si alte óre cu multu mai bune; óre de recreatia, de petrecere in frumseti'a naturei; óre cari au sa pregátésca inimile loru de a fi capabile de istorirea si disertarea de spre ori ce întreprinderi maretie in venitoriu! — Inim'a tinera bate mai cu focu, se incaldiesce mai rapede de faptele parintiloru sei prin caracterulu serbatórei, cându i se da ocazione a si aduce aminte si a cugetá la faptele barbatiloru mari ai trecutulu. Serbarea impreuna conduce pre invetiatoriu si scolariu la incredere imprumutata. Invetiatoriulu si pôte castigá amorea scolariulu fórté usioru; cáci sil'a si seriositatea, care trebuie sa domniésca in órele de prelegere, aici trebuie sa dispara cu totulu si invetiatoriulu pôte cunósce pre sco-

lariulu seu acum strafornatu cu totulu intro lumina noua. —

Din cele premise pâna aci se pôte abservá, câtu de folositorie suntu serbatorile scolastice, câtu de avantajóse suntu ele pentru d'a dá tinerimei scolarié o vioiciune si de a o induce cátra o idealitate, ce are sa i servésca de caladiu in calea virtutei! Si chiaru de aceea nu se potu recomandá din destulu fratiloru invetiatori si titororu, celoru ce se ocupa cu educatiunea tinerimei, serbatorile scolastice, mai cu séma din luna'ia Maiu — tempulu celu mai potrivit pentru asiá cevá, dupa cum facu bravii Brasioveni. Se vede, ca dínssi au preceptu demultu avantajulu si influentia, ce o potu esercea atari serbári asupr'a tinerimei studiósé! Maiáulu Brasioveniloru asiá este de generalisatu intre poporu încátu ia parte la densulu tóta lumea romana de pe acolo! Ti se ample inim'a de bucuria, cându vedi pe románi cu miile in frumós'a poiana din stegerisiulu Brasiovilu.

Trebuie sa avemu doue trei serbatori scolastice nationali preste ano, si acelea sa se tina primavér'a si tómn'a. Pe lângá aceea fia-care scóla trebuie sasi aiba pe patronulu seu anumitu sub a cáru scutu sa prosperéze si sa infloresca musele. Aceste serbatori trebuie sa fia impreunate cu excursiuni la câmpu ori padure. Ajungendu apoi la loculu otaritu, invetiatoriulu sa fia in mediulocu scolariulu, si sa i conduca si introduca in jocuri nationalé, exercitié gimnastice etc.

Arbitriulu si rigurositatea din partea invetiatoriului trebuie sa dispara mai virtosu aici, unde tinerii scolari au sa guste pôte antaiasi data din nectariulu celu dulce alu scolei in frumseti'a naturei; unde tinerii scolari tindu asi impartí cu invetiatoriulu loru bucuri'a, ce o simtu!

Fia daru cá scóla romana preste totu sa si aiba, déca nu mai multe celu pucinu doue serbatori scolastice nationali, cari se implinésca la micu si mare, betránu si tineru lip'sa de o adevérata idealitate.

Ioanu Petrasicu
invetiatoriu la Resnari.

Reportulu

Comissiunei asupr'a proiectulu de lege privitoriu la confessiunea greco-orientala.

In privintia titlulu bisericei gr. orientale e comissiunea de parere, ca celu de pâna aci nu corespunde nici objectulu, nici situatiunei, adeca celu întrebuintiatu si de art. XX in legile dela 1848: „greco-neunita“. Comissiunea inse nu se afla chiamata a recomandá vre o schimbare in privintia acest'a, pentruca inativ'a se cade a o face cei interesati. Comissiunea arata numai ca e de lipsa cá sa se dea bisericei respective o numire corecta.

Comissiunea afla ca necesitatea proiectulu de lege pentru confessiunea gr orientala e motivata, de si adunarea bisericesca de Carlovitiu din 1865 nu s'a constituitu in intielesulu legiloru din 1848, de ore ce rezultatulu acestei adunári: despartirea celoru ce se aflá subt o metropolia in doue metropolii, un'a romana si alt'a serbésca, a trecutú deja in viatia si asiá e de lipsa cá fapt'a implinita ce a e de scopu liniscirea a suto de mii sa se legaliséze.

Comissiunea centrala recomanda proiectulu cu mai multe modificatiuni, cari câtu privescu paragrafiu cei optu dintaiu suntu mai multu de natura stilistica. Asiá in ceea ce privesce numirea „congresu“ o schimba cu „adunare bisericesca“. Modificatiunea cea mai insemnata e tribunalulu ce era sa se delege din partea ministeriulu de justitia, amintitu in §-8. Comissiunea recomanda urmatoriulu conceptu:

„Tóte pretensiunile ce isvorescu din despartirea celoru doue metropolii s. c. l. trebuie sa se aduca in valóre, lasându-se timbrulu si alte contributiuni, inaintea unui tribunalu alesu. In acestu tribunalu alege fia-care parte doi membri iéra a acesti'a alege unu presiedinte comunu. La casu candu pártile nu se potu întielege, si presiedintele precum si membri nu se potu alege in restempu de trei luni, séu nu se aduna in acestu restempu: Tabl'a reg. ii denumesce. Contra decisiuniloru si sentintieloru acestui tribunalu se pôte apelá numai la Tabl'a septemviralá, unde afacerea acest'a se va decide, afara de rendu, dupa dreptu si ecuitate.“

Cuventarea lui Alessandru Bohatielu,

(tinuta in siedinti'a diet. dela 3 Aprile in caus'a munitiloru revindecati.)

Onorata casa! Nu potu partiná opiniunea acum celita a comissiunei petitionarie in objectulu

FOISIÓRA.

O cugetare la cele Sfinte.

Cáta bucuria simtiescu crestinií, cându sciu, ca se apropia Sfintele Pasci; cáta mangaiare!

Si pentru ce?

Dóra unde cadu Ele primavér'a, candu totulu se descépta din amortiél'a de preste iérna; séu unde cei mai multi se vedu dimpreuna cu natur'a imbracati in vestminte nóue serbatorescu; séu pentru ca dragostea coborinduse din ceriu in animele fiintieloru inviate, le imple de sfint'a placere, de a se intimpiná cu cordialitate, de a intóná concerte, de a intinde dantiuri, bucurându-se si salutandu nou'a formatiune, ce prinde a se desfasuriá?

Tóte acestea suntu spre bucuria, dar' temeliulu principalu, care face pre crestini la Sfintele Pasci, sa simtiesca o desfatere piósa, este unu ce mai mare, mai puternicu, mai sublimu: este biruinti'a lumini asupr'a intunereculu; este sfermarea mortii cei vecinice si invierea neamulu omenescu pentru Imperati'a lui Dumnedieu, pentru Raiu!

Si, of! câtu de grozave erau mestesugirile, reutátele, crudimile, cari surpasera pre omu din demnitatea lui; 'lu tieneau ferecatu in lanturile intunecatiiloru, secatu de puterile i vitali, topitu in caldare fára de apa, apoi incremenitu prin duhoarea acelorú monstri hidosi!

Mántuitoriulu, Chistosu, prin patim'a sea, prin moartea sea cea de buna voia au scapatu din tóte acele nenorociri pre omulu caditu; l'au adusu la vietia noua incaldindulu, luminándulu cu radiéle sórelui Evangeliéi.

Cáta dragoste, ce parintesca ingrigire a Mántuitoriulu spre neamulu omenescu!

Evangeli'a: moralitatea, religiositatea.

Ce arme nebiruite i au pusu in mána cu cari

sa si elupte de aci 'nainte libertate'a sea in contr'a tuturorú dusmaniloru, cari s'aru mai încercá vre o data sa 'lu surpel!

Ce bunetate nemarginita!

Omulu—provediutu cu arme de biruintia, sa sustiena Imperati'a Dreptátií aici pre pamentu, sa radice cultur'a pamentulu, sa restitué si sa tiena in vigóre fericirea sociale, Raiulu lui Adamu!

Cáta demnitate pentru omu!

Cine aru poté cuprinde marirea dragostei Mántuitoriulu cátra neamulu omenescu?

Cáte bunatáti ne au facutu Elu noué!

Si cu ce i au multiamitu unii dintre omeni? Cu—chinuri, batái, ocári, pâna si scuipári, apoi in-susi pironirea pre cruce!

Si Dlu au rogatu pre parintele Cerescu, sa i—iérte!

Intielegu ore toti crestinií de adi dragostea Mántuitoriulu cátra neamulu omenescu; pretiuescu armele, cu cari li au proveditu Elu, sa se aperi in contr'a nenorociloru?

Folosescu-se de ele; séu, nesciundu ori nepotendu ei acést'a, întreba dar despre ele pre cei sciutori; ori, neintrebându li, respectéza i baremu pre acesti'a; asculta de ei; facu, ce le dicu ei?

Sa vedemu!

I. a) Este fórté cu greu, a 'si face omulu idee despre lucruri abstrase; totu asiá si despre momente istorice, despre evenimente trecute, acum audite din gura altui'a. Altmintrea decurge procesulu formárii reprezentatiuniloru despre lucruri concrete, candu obiectulu impressiunezá nemijlocitu asupr'a organeloru simtirii. In casulu acest'a deodata cu observatiunea se descépta in sufletulu omenescu placutu ori neplacutu, dupa cum este adeca obiectulu aflatoriu de fatia: atragatoriu ori gretiosu, grozavu ori intristatoriu etc.

Dara la unu momentu istoricu, la unu evenimentu trecutú, adusu la cunoscintia numai prin graiu, cáta greutate pentru referinte a motivá pre ascultatori, firesce fára de a le si poté infatisiá persón'a, care sa le stórca lacrimi, séu se traga nemuliamire din inim'a lorú!

b) Cum va poté invetiatoriulu poporulu de astadi descéptá si nutri in acest'a puterea, de a cunósce nespús'a dragoste a Mántuitoriulu cátra neamulu omenescu, a altii in elu simtiemintele de respectu, pietate, dragoste cátra Mántuitoriulu, apoi cátra invetiaturile lui cele morale religióse, int'u a le pune la inima si a urmá dupa ele? — neputendu-i infatisiá pre Mántuitoriulu judecatu de varvari, desgolitu, biciuitu, sángeratu palmuitu, scuipatu, imbracatu in vestminte mohoritu, cu de cari imbracau pre smintiti, intiepatu cu cunun'a de spinu, apoi pironitu pre cruce; rugandu-se insa pentru ucigasií sei de iertare!

In adevéru nimic'a mai greu, decâtu a reprezentá mintii ascultatoriloru numai prin puterea cuventulu obiectulu, pentru care vré adeca invetiatoriulu sa castige spiritulu si inim'a lorú!

Cuvintele in acestu casu trebuiescu se fia penelu de zugrafu, dalta si maiu de sculptorú, care prin trasuri potrivite, prin apesári si lovituri gingasie, dara destulu de vertóse sa des ideeí trupú, si — asiá o potu propune simtiuniloru omului, cá cum aru fi unu obiectu in realitate! — séu se fia laboratoriu naturei, unde printr'o radia lominósa si caldurósa atragendu, combinandu la unu punctu de pamentu ingrasiatu aeru si umediele: eata o besticutia cu vietia, unu atomu organicu; eata mai multe; eata-le siruindu-se dupa legile inchiagárii (crystalisárii) in celule, in tiesetura celulare intr'unu firicelu, cá radacinutia, in altulu, cá coltiu: rade-cin'a se intinde in manuchi, fibre sub pamentu, si si trage nutrimentu din vistieriele acestui'a; coltiu se inaltia in tulpina, craci, ramure, frundie spre ceriu, imbogatindu-se de darurile acestui'a, încátu apoi revarsendu . . . dara cine se mai e-numere folósele pomulu dezvoltatu, ale fructelorú lui — in tóta privintia!

Deci unu invetiatoriu alu poporulu, carele vré sa urmedie asiá — dupre dreptu si datorintia, inse aici nu are locu cuventulu „vrere“, ci „trebuie“, — are lipsa de stadiu adenu, de indemanare mare, de praca matura; apoi — se lumineze poporulu seu pre calea la fericire si prin faptele sele!

(Va urmá).

rugărei, ce au tramis la dieta 44 de comune, cari înainte de 1851 s'au tinutu de alu doilea regimentu român de frontaria din Transilvania, iera astadi se tinu de districtulu Nasedului, si cari se roga, ca sa se scota din starea exceptiunale si sa se asiede sub scutulu legiloru tiei. Nu o potu partini, caci opiniunea comisiunei nu o tinu indestulatória fatia cu referintiele; nu e indestulatória, fiindu ca suplicantii chiaru pentru aceea se plangu inaintea dietei, caci guvernele de pana acum i-au scosu de sub scutulu legiloru si au despusu despre averea lor dupa placu, iera nu in intiesulu legiloru tiei; pentru aceea se roga, ca ele (comunele) inca se fia primite sub scutulu legi si ca despre averea lor se nu despuna vointa guvernului, ci legea. (Aprobare.)

Rugarea acesta, dupa parerea mea, e drepta, pentru ca fia-care cetatienu are dreptulu a cere scutulu aperiatoriu alu legi; cu atatu mai vertosu acestu dreptu cele 44 de comune suplicanti, cari preste un'a suta de ani au aperiatoriu tronulu si tier'a cu credintia neclatinata. (aprobare.) Din aceste motive i-mi iau voia a face unu amendamentu fatia cu opiniunea cetia a comisiunei petitionarie. Amendamentulu suna: „Rugarea acesta se transpune ministeriului intregu recomandandu-i-se.“

Seiu eu pre bine, ca nu se tine de agendele dietei pertractarea meritoria a rugariloru incurse. (intrerumpere: Dara nu!), dara on. casa pote primi amendamentulu meu fara de a fi lipsa a lua rugarea la desbatere meritoria, caci credu, on. casa pote recomanda unele rugari fara ca sa se mestece in afacerile puterei esecutive seu fara ca sa-i previna. Dara de alta parte in casuri, cum e acestu de fatia, in care suplicantii se plangu, ca suntu scosi de sub scutulu legi, — in care suplicantii se roga, ca caus'a lor sa li se proveda in intiesulu legi, — in asemenea casu, credu ca legelatiunea pote cu totu dreptulu, — ba chiaru trebuie sa recomende guvernului o asemenea rugare, ca sa o delibereze in intiesulu legiloru.

Se pote, multi voru dice ca e de prisosu amendamentulu meu, din motivulu, ca trebuie sa presuponemu, cumca unu guvernul constitutional nu pote face nimic'a decatu in intiesulu legiloru tiei. Insa fiindu ca trebile comuneloru suplicanti si pana in dia de astadi se procedu in contra legiloru, nu va fi de prisosu acestu amendamentu si sum convinsu, ca nici on. casa nu-lu va afla de prisosu, dupa ce voiu spune in scurtu objectulu rugarei din cestiune. (Se audimu!)

Alu doilea regimentu român alu granitieriloru din Transilvania s'a infintiatu dela an. 1770, mai vertosu din cele 31 comune, cari se tineau mai inainte de districtulu Bistritiei, prin urmare de fundulu lib. regescu, si din cele 13 comune infintiate, cari erau mai inainte sub jurisdicțiune dominale, si din cari cei mai multi urbarialisti au emigratu si s'au asediatu acolo, parte nobili bisericesci si armalisti. Maria Teresia facu prin patentele sele emise in anii 1764 si 1766 omeni liberi si libertini pre toti aceia, cari inainte de tempulu acelu erau supusi jurisdicțiunei dominale si erau iobagi, si asi le-a data dreptu de posesiune. Nu preste multu, sferindu-se resbelulu austriacu turcescu, la care resbelu luara parte insemnata si stramosii petitionatoriloru, dintre cari mai multe mii si-au versatu chiaru si sangele pentru patria, prin o regulare a frontarielor s'au revindecat si adnesatu cãtra Transilvania teritorie mari din teritorele Romaniei si Moldovei. Atatu acesti munti revindecat, precum si tote posesiunile montenesce din comunele, cari erau mai inainte sub jurisdicțiune dominale, s'au donatu granitieriloru. Mai tardiu, in urm'a unei ordinațiuni pre inalte si cu invoirea respectiveloru comune, s'au comassatu toti muntii, fara nici o privire ca fostau acesti munti proprietati ai comuneloru libere, seu ca tinutus'au acelu de atare posesore, dela care erariulu i-a rescumperatu, seu ca tinutus'au cum-va de muntii revindecat, si asi comassandu-se muntii s'au impartitu intre singuraticele comunitati.

Atunci se introduce cartea funduaria, si se inserise in aceste registre publice atatu posesiunea fiesce carui granitieru, precum si proprietatea fiesce carei comunitati. Erariulu nu si-a retinutu siesi nimic'a din teritoriulu regimentulu alu doilea alu granitieriloru romani, si ei, l'au folositu de atunci incocce neintreruptu si ne conturbati pana la an. 1851. In 1851, intre cele-lalte, fu desolvatu si regimentulu român alu doilea alu granitieriloru din Transilvania; erariulu, folosindu-se intre impregiu-

rările de atunci de starea de asiedu, sub titulu de inspectiune si-a pusu manta pre partea cea mai mare a posesiunei acestoru comunitati si a folositu locurile aceste, si, intre cele-lalte, tote veniturile alodiali pana in 1861, fara ca se fia facutu socotela cui-va despre veniturile incurse, in contra protesteloru repetite ale petitionatoriloru.

Petitionatorii de acum au recursu mai de multe ori la guvernele trecute pentru recastigarea proprietatiloru lor.

In anulu 1861, sub cancelaria bar. Francisu Kemény, se substernu Majestătiei Sele o ordinațiune regulativa, in care posesiunile granitieriloru s'au recunoscutu de proprietati ale lor, si totu odata s'a decisu ca dreptulu carcaritului, padurile si tote locurile de pasune sa se redea acelor comunitati, cari au fostu comunitati libere inainte de militare, inse in privinta acestora s'a enunțiatu status quo dela 1851, adeca pre langa rezervarea, ca in casu candu s'aru fi luat ce-va dela numitele comunitati sub tempulu sistemului militare, totu aceea se treca in posesiunea erariului; cu alte cuvinte, s'a enunțiatu, ca va trece cu dreptu generale in proprietatea comunitatiloru libere totu aceea ce au avutu si-au folositu in an. 1851; insa catu pentru comunitatile urbariali de mai inainte nu s'a enunțiatu status quo din 1851, ci s'a enunțiatu status quo de dinainte de militare.

Asemenea s'a numitu o comisiune extraordinaria cu privire la muntii revindecat, care fara a asculta comunitatile, administra justitia in Viena atatu despre muntii revindecat si despre pretensiunile erariului, catu si despre pretensiunile altoru pretendinti eventuali, fara ca se fia ascultat pre posesorii de buna credintia, cari erau in folosintia de 100 de ani. Acesta comisiune, intre altele, a adjuccatu teritorie insemnate, cari se tineau de muntii revindecat familiei b. Kemény. Afara de acest'a a tramis la fatia loculu o comisiune de trei membri; presedintele acesteia era unu generalu in pensione, iera membrii ei: unu consiliariu de finantie si unu consiliariu in disponibilitate alu locutientiei. — Acesta comisiune a judecatu despre teritorie insemnate in favorea erariului si asemenea despre teritorie insemnate in favorea unoru familii singuratic. Mai incolo totu acesta comisiune — in lips'a altoru documente — s'a folositu de capulu seu de o mapa gatita din punctu de vedere strategicu inca la anulu 1770, dreptu base, pentru a detiermuri ce e munte revindecat si ce nu?

Map'a lui Lucas, Comunitatile petitionatorie au protestatu in contra acestoru procedu, si, respingendu-li-se rugarea prin cancelaria de curte de atunci au recursu la Majestatea Sea, au recursu la guvernulu Transilvaniei si s'au rugatu de guvernulu, ca amesuratu juramentulu seu care-lu oblega a padi legile patriei, sa le iee sub scutulu seu. Guvernulu a indreptatu o reprezentatiune cãtra Majestatea Sea, in care se substernu intre altele, ca guvernulu de Viena a facutu dispusetiunile sele totu-dean'a pre langa ignorarea guvernului, si se roga totu odata de Majestatea Sea, ca sa afie unu modu pentru decidera ecuitabile a acesteia afaceri.

Intr'aceea stramutandu-se referintiele si denuindu-se ministeriulu respundietoriu magiaru, acesta rugare s'a substernutu ministeriului magiaru, la care petitionatorii au substernutu o rugare noua, precum au substernutu si casei reprezentantiloru o rugare, in care nu ceru alt'a decatu ca guvernulu se nu dispuna preste averile lor in modu extraordinariu, ci pre calea ordinaria a justitiei. (Aprobare.)

Onorata casa! Deca posesiunea de o suta de ani a petitionatoriloru s'aru pute lua dela ei in modu extraordinariu: atunci s'aru pute lua posesiunea, castigata prin donatiune, a ori-carui donatariu.

Indrasnescu dara a ruga onorat'a casa, ca sa bine voiesca a-mi primi propunerea, cu atatu mai vertosu, fiindu ca guvernulu nu are prin acest'a nici o dauna, nu au dauna nici pretindintii singuratici, pentruca acelu, care are dreptu, lu pote castiga si pre canalulu justitiei. Nu voiu osteni mai lungu on. casa cu propunerea aceste cereri; amu cu multu mai multa incredere in guvernulu presinte, decatu se potu presupune, ca o afacere ca acest'a, dela care aterna buna starea a cinci-dieci de mii de locuitori, se potu dice presupune, ca nu o va decide in intiesulu legi. Pre langa tote aceste, eu amu consideratu afacerea acesta cu multu mai importante pentru tramitietorii mei, decatu ca sa nu-mi

fiu luat cu cãdierea a me ruga de onorat'a casa se binevoiesca a-mi primi propunerea. (Aprobare.)

» Conc. «

Comunalu.

Orestia 9 Apriliu. 1868.

(capetu)

Cumu amu aratatutu, mai multe generatiuni ale natiunii romane ca locuitori in acestu orasiu in decursu de mai multi seculi, cu mare greutate si sudore implantandu plugulu afundu in pamentu, si dupa seceratulu rodulu bunu au luat altii fruntea graului, lasandule lor numai curaturile, asi mai pote inca merge.

Spiritu tempului pote totu striga dupa egal'a indreptare, pe care cinstia comunitate cumu se vede o intielege asi, ca romanilor se nu dee, dara din ce au ei—(romani la numeru mai atati ca toti locuitorii celorlalte natiuni) comunu cu ea, se iae, cumu sa intemplatu la cererea dela punctu acelu.

Comunitatea e compusa cumu diseiu din 40 de membri intre cari suntu si 7 romani, (caci 2 au moritu pe unulu l'au delaturatu) si candu se incerca veru unulu dintre ei a vorbi la unu objectu in interesulu locuitoriloru romani se scola toti cei de alte natiuni cu gurile, intocma cumu isi deschidu puii gurile candu le aduce paserea de mancare si lu doborã. Mai este inca si asta de amintitu, ca la cause mai vitale se intielegu intre sine in sientia in veru o limb'a membriloru romani necunoscuta, statorindu totu odata cumu sa se decida, si asi romanii remanu in minoritate cu voturile, suntu in comunitate pictus masculus, seu a 5 rota la caru.

Trebuie sa esplicu onoratiloru cetitori, ca intre membri de alte natiuni ale comunitatei suntu mai totu omeni invetiati, unu Dr. de medicina, unu Capitani pensionatu, unu functionariu dela politia etc: pe candu intra membri romani plugari, este numai unu negotietoriu.

Nu potu trece inca unu lucru cu vederea. Ungurii candu au sa reuseze cu ceva in contra sasiloru ambla, alerga in drepta si in stanga desi castiga macaru pe cativa membri romani in partea lor, apoi candu vine la desbatere vreo cauza ce atinge interesulu romaniloru se alatura toti lenga sasi.

Se trecemu la punctulu a 3-lea.

Sciti ce dicu omenii la decisiunea: „in casu candu transportarea lemneloru nu s'aru pote efectui rapede pentru verfuri, ele sa se aduca de slusba.“ Ei se indoiescu despre temerea ca nu se voru aduce lemnele pentru verfuri, si presupunu ca calcululu, au fostu intr'acolo indreptatu, ca omenii se care lemnele de slusba, verfurile sa se venda licitando, apoi deca vreu se aiba verfuri chiaru si acia cari au purtatu lemnele de slusba, sa le cumperu cu bani. Ier carausii romani au facutu ante de 1848 tote slusbele cu carulu si cu palmele, caci la facerea drumulu, la alte lucruri ale orasiului precumu si la forsponturi Dni si alti bulgari nu participau, ba chiaru si pana inainte de asta cu cativa ani se renduiau ierasi romani pentru purtarea de frundiariu si ierba la s. biserica cath. la serbetori mari, din slusba, si acumu facu ei slusbele cele mai multe atatu cu carulu catu si cu palmele caci antistii (cei 2 peste locuitorii romani, pe ei li scotu la slusba, asi a o merturisescu insusi bireile) si deca nu se potu duce veru odata, nu potu incunjurã globa, apoi vitele nu li se da dela orasiu, ci ei le cumperu cu bani si le tieu cu nutretiu scumpu; iera „tizidusii“ pusi pentru Dni proprietari de trasuri si alti bulgari, omeni bogati, de si alerga mai de multe ori la Dloru, dumnealoru facu cod'a colacu, iera dela unu caru si acela numai atunci candu romanii au cam gatatu lucru, poruncitorii se mai uita p'intru degete; pe esti'a nui globescu, de aceea s'au si sternitu jalba in punctulu asta in privintia concurentiei; despre ce inse nu s'au adusu conclusu cum se vede din acest'a corespondintia, ci s'a disu numai ca amintirea asta este domna de a se lua la esminare. (Pasagiulu acest'a e de interesu puru localu. R.)

Acumu sa scarmanamu putintelu punctulu alu 4-lea si pentru noi celu din urma, in privintia propunerei ca pasiunitulu sa se reguleze in teritoriulu orasiului dupa posesiune. Ast'a inca aru fi o lovitura nunumai pentru plugari, ci pentru toti locuitorii romani, cari au fostu si mai nainte seraci, lipsendule egala indreptare in tempuri vitrege de mai

multi seculi, jacăndu purtarea sarcinilor numai pe umerii lor, apoi câteva focuri a în anii din urma au încunjurat interiorul orasiului prefecându la cei mai multi romani casele și alte cladiri în cenusia.

Locuitorii romani nu au maiestrii, pentru ca copii romani înainte de 1848 nu se primiau la maestrii, ei au cei mai multi și putine pamenturi și prin urmare, deca saru detiermuri ca dupa 2 jugere se pota tiena numai o vita (seu se luamu de e. ca unulu are dreptu dupa posesiune se tiena numai 2 vite și are 2 vaci, ce face cu vitelulu deca i fata veru o vaca, elu treluie salu venda inca micu, nulu pote tiena ca salu venda mai tardiu ca juncu cu pretiu mai bunu, și atunci pentru usiurarea traiului omenilor mai miseri nu aru mai fi nici o grije, ei aru fi impinsi asiá dicendo cu fortia din din partea Comunitatei la perire). Apoi aru fi si asta dreptu cá posesorii de pamentu in otarulu Orestiei, carii nu locuiescu in Orestia și prin urmare neci nu participeze la sarcinile comune ale orasiului se capete pentru dreptulu care i saru da dupa posesiune, arenda?

Deca se introduce pasnitulu dupa propunerea Dlui Stengel, apoi plugarii romani trebuie se devina cu totii proletari, trebuie se cada sacrificiu facia cu scumpelea ce domnesce in presentu cu care au sa se lupte, intocma cumu cade unu milite, cáruia in lupta cu inimiculu rumpenduse arma și remanendu cu mânilé góle, cade mortu de arma contrariului, apoi eu credu ca Comunitatea nu are asiá ceva de scopu cu seracimea.

Amu publicatu, cele de mai susu pentruca, pre-langa tote ca suntu de natura locala, cuprindu insine și interesu generalu. Din partene amu adauge o reflexiune mica, prin carea sa atragemu atentiunea tuturor competentileru, ca la noi in tiera a inceputu o miscare și pe câmpulu economiei rurali, carea merita mai multa atentiune de cátu i se da. Reformele nu voru intardiá si in ramulu agriculturii și aceste voru trage dupa sine reforme și schimbări și in economi'a tinetoria de agricultura. Torentele, dupa ce se va porni odata, va fi greu de opritu. Asiá dara, dupa parerea noastră, problem'a noastră nu va fi atátu de a impedecá reformele rurale, ci mai vertosu de a cautá, cá acelea sa nu se faca cu paguba unei párti insemnate de agricultori, prin titule, cari nu se intemesza pre nici unu dreptu, nici pre ecuitate, ci pre sofisme. Iuristii nostrii, aru face unu servitiu mare binelui comunu, cându s'aru interesá mai viu de lucruri care taia in cestionea economiei rurale și aru luminá pe publiculu intregu din tiera despre consecintiele din dreptulu pasiunitului. Altmintrea, dupa cele ce audimu, in adeveru ca clasa mai seraca de mosii, ori de ce nationalitate, se aru reduce curendu la unu proletariatu teribilu. De acest'a credemu inse ca nimenea nu se va bucura, vedindulu case immultiesce.

Varietati.

** Dlu Comite prov. alu natiunei sasesci a intreprinsu o visitatiune in fundulu regiu.

** Iera o cërta pentru otaru. Hr. Ztg. aduce o notiia in carea spune ca joi'a trecuta, mai multi románi din Rodu au adusu pre unu vulneratu din comun'a lor (cu o glóntia de pusca in pantece) in spitalulu de aici. Din impartásfrile omenilor vulneratului aflá, ca Mercuri a fostu o lupta între Rodiani și Apoldiani (Apoldulu sasescu) pentru otarulu „Geigerschnitt“, romanesc „Carpinu“, in care lupta apoldienii provedinti cu arme de focu a impuscatu asupra Rodianilor, cari se opusera si nu lasara cá apoldianii se taia lemne din padurea in cërta. Unu románu din Rodu a ramasu mortu acolo pre locu. De acestu adusu in spitalu se dice ca aru fi sperantia ca va scapá cu viétia.

** Netolerantia religioasa. Vendiendu cineva cu cáta caldura și interesu primescu diuarele nemtiesci de aici din patria tote pretinsele persecutári a le jidovilor din Romania, credemu ca va fi la loculu seu deca ne interesámu și noi, nu de jidovii din tieri straine, ci de crestini nostri romani din patria, cari cu totu felulu de indatoriri se straduiescu pentru binele comunu alu statului, asiá incátu nu va puté dice nimenea, ca ii intrece in acest'a privintia.

E cunoscutu si precunoscutu, ca romanulu e religiosu si nu se sfiesce a-si manifestá pietatea sea catra religiune și prin semne din afara. Aru

crede cinevá, ca pâna cându prin semnele aceste de manifestatiune religioasa nu se vatame nimenea intru nimic'a, sa se si pota acelea pune in lucrare neconturbata de vecinulu seu, cu atátu mai vertosu, cu cátu amu esitu din acele tempuri, cându o parte din cetatenii statului erau redusi la o stare cá cea a crestineloru din Turcia, pentru ca erau de cutare confessiune. Dara nu e asia, pentruca nise asigura, ca aprópe de Rupea (Cohalm), in o comuna locuita de románi și de sasi in numeru egal, unu romanu din pietate religioasa și radica o sánta cruce de lemnu, pre unulu din locurile sele de pre otaru. Membri de ai comitetului comunalu, toti sasi, indata a dóu'a di esu si se preumbla consultandu-se in giurulu crucei. Pentru ce se va fi făcutu acésta ceremonie din partea membriloru de regatoriei comunale la crucea románului, nu putemu sci. In nóptea urmatória in sa crucea fu mutilata și apoi scósa de unde erá implantata și aruncata in siantiu.

Cine suntu faptuitorii acestei netolerantie? —

Cu acésta ocaziune trebuie sa adaugemu, ca preolimea noastră dela cetátile și orasielé sasesci ni e fórte desu espusa insulteloru ridicóse din partea unoru locuitori sasi, cari insulte nu convinu nici cátu de putinu cu bun'a cuviintia, cu atátu mai putinu cu misiunea de purtatori de cultura, pentru ca prin acésta dovedescu seu o bigoteria grósa seu o ura nesuferita; si un'a si alta nedemne de unu poporu ce aspira la cultura. Credemu ca respectivii inteligenti ai natiunei sase voru face unu servitiu fórte mare umanitáti, cându pre lánga interesulu ce-lu arata jidoviloru din Romania, voru cautá, cá sa se mature si dinaintea pragului usiei lorú si se fia mai toleranti omenii lorú cátra conceptatiunii lorú de alta confessiune crestina din patria.

** Episcopatu armenescu. Dupa o cor. a „Gazetei Transilvaniei, armenii din Gherla si Elisapetopole voru a se desface de cátra rom. catolici si ceru unu Episcopu propriu, spre a cáruí sustinere sa li se dea si o dotatiune de 20,000 fl. Armenii credu in succesu pentru ca au unu ministru, unu vice-presedinte si unu consiliariu gubernialu. Observarea coresp. e la locu candu arata ca o mâna de omeni se bucura de beneficiuri asiá mari si facu pretensiuni asiá mari, iera románii paru a fi dati uitárei.

** Ingrigirea Brasioveniloru. Redicarea inspectoratelor financiare regesci din Transilvania va urma dupa ordinatiunea primita in 20 ale lunei curinte; iera directiunea financiara regesca de tiera va incetá in 24 ale lunei acesteia. In loculu celoru siése inspectorate finantiale va fi de aci inainte in Transilvania numai dóue directiuni finantiale, un'a in Sabinu si ceea-lalta in Clusiu. Scirea acésta au inspaimentatu populatiunea din Brasiovu iera cu deosebire pre comercianti, fiinduca desfiintarea inspectoratului finantialu din Brasiovu, loculu celu mai insemnatu din Transilvania pentru industri'a și comorciulu cu principatele unite, va fi impreunata cu daune fórte mari pentru negotiulu acésta. In cátu tempu va durá sistem'a de dare de pâna acum, este necesarin, cá organele regimului cari administreza acésta, si cu cari negotiatorii trebuie se vina in contactu fórte desu si personalu, sa nu se delatureze dn Brasiovu. Camer'a pentru comorciu și industri'a au telegrafatu inaltului ministriu regeseu de finantie pentru sistarea redicárei orenduite a inspectoratului financiaru din Brasiovu si promite inaltu aceluasi asternerea unei plansori motivate.

** Statistic'a scóleloru din Romania. Dupa „Buletinulu instrunctiunei publice“ starea scóleloru in Romania e urmatória: Suntú 1988 de scoli comunali cu 61,977 de scolari; 95 de scoli normale pentru feciori cu 300 de invatiatori si 16952 de scolari; 70 de scoli normale pentru fete cu 83 de invatiatori si 178 de invatiatoresc cu 6308 scolaresc; 27 de scoli mai inalte pentru feciori cu 281 de profesori si 3043 de studenti; 4 scoli mai inalte fete cu 26 de profesori si 8 profesoresc cu 354 de eleve; in fine 2 universitáti cu 36 de profesori si 209 de studenti, (universitatea din Iasi cu 14 profesori si 89 de studenti, si universitatea din Bucuresci cu 22 de profesori si 120 de studenti). Tóte aceste scóli suntú scólele statului. Scóle private confessionale suntú 24 pentru feciori cu 50 de invetiatori si 1522 de scolari, si 7 pentru fete cu 11 invet. si 6 invetiatoresc cu 409 de scolaresc. Afara de aceea mai suntú inca scoli pri-

vate fara confessiune, si adeca: 33 pentru feciori cu 95 de invetiatori si 1811 elevi, si 38 pentru fete cu 72 de invetiatori si 59 de invetiatoresc cu 1685 de eleve. Cá mijlóce ajutatórie pentru studiu suntú dóue biblioteci centrale, dóue cabinete fizicale, trei museuri (2 in Bucuresci si unulu in Iasi) si trei grádiri botanice (un'a in Bucuresci si dóue in Iasi).

** (Plenipotentiariulu Romaniei.) Dinariulu „Osten“ din Vien'a aduce scirea, ca domnulu ministru Demetriu Bratianu, care de unu tempu incóce e acreditatu acolo cu o misiune a regimului seu, s'a reintorsu pre vre-o cáte-va díle la Bucuresci, spre a-si regulá mai multe afaceri private, cáci dupa terminarea negotiárilor sele oficiale cu regimulu austriacu se va duce de acolo intr'o asemenea misiune diplomatica la Parisu.

** (Colonistii din Carinthia in Romania.) Precum se scrie din Bucuresci in Giurgiu au sositú 80 de economi austriaco-germani din Carinthia, cari voescu a se asiediá in partea cea fructifera de lángá Dunere.

** (Unu monstru de tunu.) Sultanelu au presentatu reginei de Engliter'a unulu dintre monstrile de tunuuri, cari vigéza intrarea in Dardanelle. Acestu tunu e de bronzu, consta din doua darabe si trage cá'm 350 de máji. Pórtá o inscriptiune turcesca care suna asiá: „Sultanu Mohamedu, fiulu lui Muradu Chanu. A siépta di din lun'a Redjub, in anulu Hedschirei 880.— Ali.“

Datulu turcescu corespunde dilei din 23 Octobré 1464, incátu asiá dara tunulu e de 404 ani de vechiu. Ali de sigur e numele aceluia, care a versatu tunulu.

Nr. 1306 civ. 1868.

Nr. 14—1 EDICTU

Pre bas'a inaltei ordinatiuni a reg ung. ministeriu de justitia din 7 Sept. 1867 nr. 8352 magistratulu cetatenescu si scaunulu din Sabinu, cá judecatoria, face prin acésta cunoscutu comca dlu Ioann Boreia I. U. Dr. documentandu-si cualificatiunea si depunendu juramentulu prescriu advocatiale, va eserciá a d v o c a t u r ' a , avendu locuintia ofic. in Sabinu, si va primí partide dela 30 Aprile 1868.

Sabinu 2 Aprile 1868.

Dela Magistratu cá judecatoria.

Publicatiune.

In urm'a legii votate de corpurile legitóre din Romania pentru infiintiarea de drumuri judetiene si vecinale in tóte judetiile, fiindu necesitate de 30 Ingineri geometri, cari sa fie insarcinati cu constructiunea unoru asemenea drumuri, se publica spre sciintia tuturor acelor'a ce aru voi a se angajá in asemenea calitate de a se presentá la Ministerulu Lucrárilor publice in Bucuresci, in terminu de tre luni de astadi spre a fi numiti in acele posturi.

Conditiiunile de admissibilitate suntú:

- 1) A fi de nationalitate románu.
- 2) A probá ca a absolvitu cu succesu cursurile vre-unei scóle speciale de inginerie si ca a practicatu seu ca a functionatu cá oficieru de geniu in vre-o armata.
- 3) Retributiunea ce li se va acordá este de 300 fl. efectiva pre luna, afara de cheltuielile de transportu.

Bucuresci 28/9 Apriliu 1868.

Ministru P. Donici.

Burs'a de Vienn'a.

Din 6/18 Apriliu 1868.

Metalicele 5%	56 70	Act. de creditu	179 90
Imprumut. nat. 5%	62 75	Argintulu	114 65
Actiile de banca	693	Galbinulu	5 58 1/2

Indreptare. In nrulu 26 s'a pusu din eróre sub notiia despre sieditia comitetului Asociatiunei cuvint: „T r o m p . C a r p .“ cele ce aveau sa vina sub alta notiia. — In articolulu „Cárbuni de pétra in Transilvania“ sirulu 15 dupa cuvintulu m i n e r a l e vine punctu si apoi: „Cárbunii se scótu etc. In nr. 27 in locu d Branulu sa se cetésca B a n n l u .“